

EA SÔ

Tiêu chí : A1 & A3

Tỉnh: Đắk Lắk
Tình trạng bảo vệ: Không
Vĩ độ: 12°56'N
Kinh độ: 108°37'E
Diện tích: 27.800 ha
Độ cao: 140-1.046 m so với mặt biển

VCĐH / PVCĐH:

Không

Cảnh quan ưu tiên:

SA 1 - Phức hệ Ea Sô

Mô tả chung

VCQT này bao gồm khu đề xuất bảo tồn thiên nhiên Ea Sô nằm trong vùng Tây Nguyên. Địa hình chủ yếu của VCQT là một vùng đồng bằng phẳng ở độ cao khoảng 300m so với mặt biển, vùng đồng bằng này hơi cao dần về phía bắc và hình thành một dãy núi thấp. VCQT này là một trong số ít nơi ở Tây Nguyên còn giữ lại được một diện tích savana trảng cỏ đáng kể, đây là kiểu sinh cảnh rất quan trọng đối với các loài thú móng guốc lớn. Ngoài ra, VCQT còn có các vùng rừng thường xanh và bán thường xanh rộng lớn cũng như một số vùng rừng rụng lá nhỏ hơn¹. Về phía bắc và phía tây, VCQT này tiếp giáp với những vùng rừng khác ở phía bắc tỉnh Đắk Lắk và phía nam tỉnh Gia Lai.

Khu hệ chim: Những nét chính

Khu hệ chim của VCQT Ea Sô có một cấu phần đặc trưng cho kiểu rừng khộp. Cấu phần này bao gồm các loài như Công *Pavo muticus*, Cú muỗi á châu *Caprimulgus asiaticus*, Cu xanh chân vàng *Treron phoenicoptera*, Kền kền đầu đỏ *Sarcogyps calvus* và Phụng chèo nhỏ *Pericrocotus cinnamomeus*, và hai loài chim đang và gần bị đe dọa tuyệt chủng trên toàn cầu là Công *Pavo munticus* và Kền kền đầu đỏ *Sarcogyps calvus*. Khu hệ chim của VCQT còn có những cấu phần đặc trưng cho kiểu rừng rậm thường xanh và bán thường xanh. Cấu phần này bao gồm các loài sắp nguy cấp trên toàn cầu là Bồ câu nâu *Columba punicea*, Hồng hoàng *Buceros bicornis* và, rất có thể là Gà tiền mặt đỏ *Polyplectron germaini*. Loài cuối cùng này tuy chưa khẳng định có phân bố tại khu vực, nhưng rất có khả năng có những quần thể tại đây do VCQT có các sinh cảnh phù hợp và loài này đã được khẳng định phân bố ở nhiều khu vực gần đó². Nếu loài này được khẳng định có phân bố tại đây, Ea Sô sẽ đáp ứng tiêu chuẩn để đưa vào Vùng Chim Đặc hữu Đất thấp Nam Việt Nam.

Loài	Tiêu chí VCQT	Tình trạng	VCQT khác	Ghi chú
[Gà tiền mặt đỏ <i>Polyplectron germaini</i>]	A1, A2	VU	5	Loài này đã được ghi nhận tại Ea Tam, một khu vực tiếp giáp Ea Sô ở huyện Krông Năng, trong khoảng từ tháng 2 đến 5/1998 ² . Tuy rất có khả năng loài này phân bố tại Ea Sô, nhưng đến nay vẫn chưa có ghi nhận nào được khẳng định.
Công <i>Pavo muticus</i>	A1, A3	VU	8	Đã thấy một cá thể, nghe thấy tiếng kêu của ít nhất bốn cá thể và ghi nhận dấu chân của 6 cá thể vào tháng 2/1998 ^{2,3} .
Bồ câu nâu <i>Columba punicea</i>	A1, A3	VU	5	Một lần hai cá thể và một lần ba cá thể được quan sát vào tháng 2/1998 ² .
Hồng hoàng <i>Buceros bicornis</i>	A1	NT	13	Một đàn gồm 18 con được quan sát vào tháng 2/1998 ³ .
[Điều cá nhỏ <i>Ichthyophaga humilis</i>]	A1	NT	7	Một con điều cá, được cho rằng là loài này, tuy nhiên cũng có thể là Điều cá đầu xám <i>I. ichthyaetus</i> , được quan sát vào tháng 2/1998 ³ .
Kền kền đầu đỏ <i>Sarcogyps calvus</i>	A1, A3	NT	3	Quan sát được một con bay dọc sông Ea Krông Năng vào tháng 2/1998 ³ .

Ghi chú: [] = ghi nhận chưa có kiểm chứng.

Loài chỉ phân bố trong một đơn vị địa sinh học: Khu vực này đáp ứng tiêu chí A3 do có 13 loài chỉ phân bố trong Đơn vị Địa Sinh học Rừng khô nhiệt đới Indo - Malayan (11). Xem Phụ lục 4 để biết chi tiết.

Các loài khác đang được quan tâm bảo tồn

Loài	Tình trạng	Loài	Tình trạng
[Rùa núi vàng <i>Indotestudo elongata</i>] ⁴	EN	Bò rừng <i>Bos javanicus</i> ²	EN
Bò tót <i>Bos gaurus</i> ^{2,5}	VU		

Ghi chú: [] = ghi nhận chưa có kiểm chứng.

Các mối đe dọa đối với đa dạng sinh học

Các mối đe dọa chính đối với đa dạng sinh học ở VCQT Ea Sô là săn bắn, khai thác trái phép gỗ và các lâm sản khác, và cải tạo các sinh cảnh tự nhiên thành đất canh tác. Mật độ dân cư hiện nay ở trong và xung quanh VCQT tương đối thấp, chưa đến 150 dân sống bên trong ranh giới khu đề xuất bảo tồn thiên nhiên và chưa đến 4.000 dân ở vùng đệm. Do đó, hầu hết các mối đe dọa đến đa dạng sinh học ở VCQT hiện nay đều chưa ở mức độ quá nghiêm trọng ngoại trừ săn bắn đang đe dọa gay gắt lên các quần thể thú và chim quan trọng của khu vực. Tuy nhiên, các mối đe dọa đến đa dạng sinh học của VCQT Ea Sô, đặc biệt là việc cải tạo các sinh cảnh tự nhiên thành đất canh tác, có vẻ đang tăng dần lên do việc bố trí dân di cư vào các vùng gần với VCQT. Vấn đề này sẽ còn trở nên trầm trọng hơn khi kế hoạch xây dựng đường ô tô đi qua VCQT được thực thi trong tương lai¹.

Mối đe dọa	Độ nghiêm trọng
Thâm canh nông nghiệp	• •
Săn bắn	• • •
Phát triển cơ sở hạ tầng	• •
Khai thác chọn gỗ / củi	•

Các hoạt động bảo tồn

- Kế hoạch đầu tư cho Ea Sô đã được xây dựng năm 1998 trong đó đề xuất thành lập một khu bảo tồn thiên nhiên có diện tích 27.800 ha. Kế hoạch này đã được Ủy ban Nhân dân tỉnh Đắk Lắk phê chuẩn năm 1999 ban quản lý Ea Sô cũng được thành lập trong năm này. Tuy nhiên, đến nay việc thành lập Khu Bảo tồn Thiên nhiên Ea Sô vẫn chưa chính thức được Chính phủ Việt Nam phê chuẩn¹.

Kiến nghị

- Chính phủ Việt Nam cần ra quyết định thành lập Khu Bảo tồn Thiên nhiên Ea Sô, và luật pháp và các quy định về quản lý khu bảo vệ cần được thực thi tại khu vực.
- Cần có Đánh giá Tác động Môi trường theo chuẩn quốc tế trước khi xây dựng con đường đi qua VCQT, các biện pháp giảm thiểu tác động cần phải được thực hiện. Các biện pháp này cần cân nhắc khả năng lựa chọn một tuyến đường khác và ngăn chặn việc dân di cư vào hai bên đường.
- Cần kiểm soát chặt chẽ việc bố trí dân cư vào trong và xung quanh VCQT nhằm tránh tạo thêm sức ép lên các nguồn tài nguyên thiên nhiên của khu vực.

Tài liệu tham khảo

1. BirdLife International và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng (2001) *Sách thông tin về các khu bảo vệ hiện có và đề xuất tại Việt Nam*. Hà Nội: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam và Viện Điều tra Quy hoạch Rừng.
2. Brickle, N. W., Nguyễn Cử, Hà Quý Quỳnh, Nguyễn Thái Tự Cường và Hoàng Văn Sơn (1998) *Hiện trạng và phân bố của loài Công Pavo muticus ở tỉnh Đắk Lắk, Việt Nam*. Hà Nội: Chương trình BirdLife Quốc tế tại Việt Nam.
3. Eames, J. C. and Tordoff, A. W. (in prep.) Recent records and a conservation status review of some threatened and near-threatened bird species in Vietnam.
4. Anon. (1998) *Luận chứng Kinh tế Kỹ thuật Khu Bảo tồn Thiên nhiên Ea Sô*. Buôn Ma Thuột: Khoa Lâm nghiệp, Đại học Tây Nguyên.
5. Ghi nhận cá nhân của Eames, J.C. .

Bồ câu nâu *Columba punicea*